

SLÄKT

HISTORISKT FORUM

TIDNING FÖR SVERIGES SLAKTFORSKARE ■ ÅRG 29 ■ PRIS 50 KR

NR 5 ■ 2010

- Dela med dig och sök med nya Wiki-Rötter

- Nationens styvbarn

- Skånska sjömän sänktes av tyskar

Sök rötter med hjälp från ovan

Bilder från ovan vis

Flygfotopionjären Oscar Halldin med aeronauten Francesco Cetti framför sin ballong "Fritjof Nansen" efter en landning vid Lerum 1898.

Saknar du bilden på släktgården för att göra släktforskningen komplett?

Det går att beställa flygfoton på de flesta gods, gårdar och hemman i Sverige.

– Våra arkiv som sträcker sig tillbaka till 1930-talet har blivit en kulturskatt, säger Pereric Öberg, VD på Svenska Aerobilder.

**AV PETER
PETTERSSON**

DE ALLRA FÖRSTA flygbilderna som finns bevarade är tagna från luftballong i slutet av 1800-talet. Den franske fotografen Félix Nadar (en pseudonym för Gaspard-Félix Tournachon) fotograferade Paris från luften redan 1858.

Den förste svenske ballongfotografen var Oscar Halldin som fotograferade Stockholm från ovan 1897-98. Men det var först i och med flyget efter första världskriget och utvecklingen av fotografien

som flygfotot började växa fram på allvar.

Under mellankrigstiden blev det allt vanligare att börja använda flygfotografering.

Bladh var pionjären

Det svenska flygfotots pionjär var Oscar Bladh som 1918 började fotografera Sverige ovanifrån från flygplan.

Som ung pojke fick Oscar Bladh höra talas om flygbaronen Carl

Cederström vilket grundade hans flygintresse. Ett annat stort intresse var fotografering. Under värnplikten blev Bladh värnpliktig fotograf och efter tjänstgöringen deltog han så ofta han kunde vid olika flygdagar och flyguppvisningar.

För att finansiera flygfotograferingarna fick han dra sig fram på olika sätt, allt från beställningar av flygbilder till mekanikerjobb. Under en period arbetade han åt

ar tidens gång

Svenska Luftfartsaktiebolaget, som hade flyglinjer till Baltikum. En annan period fick han anställning hos AB Aero-Materiel som hade flygfotouppdrag i hela Norden.

Men när kriget kom i april 1940 innebar det näringsförbud för Oscar Bladh. All fotografering från luften förbjöds. Bladh lyckades emellertid bli anställd vid flygvapnet och blev flottljfotograf på F10 i Malmö, där han blev kvar till freden 1945.

Fortsatte efter pensionen

Oscar Bladh fortsatte att fotografera från flygplan till över 70 års ålder och han avled 1973. Bladh illustrerade bland annat "Sverige från luften" (1937-38, utgiven av K.J. Rådström).

Många av hans bilder blev också vykort och han förekom även med sina bilder i olika utgåvor av Svenska Turistföreningens årsbok. Tillsammans med flygaren Albin Ahrenberg gjorde han flera flygturnéer över Sverige. Ibland handlade det om reklamuppdrag

Redan 1898 tog Oscar Halldin den här bilden med en så kallad lodkamera från en ballong ovanför centrala Stockholm.

FOTO: OSCAR HALLDIN/STOCKHOLMS STADSMUSEUM

som exempelvis Tomtens skurpulver, andra gånger var uppdraget att föreviga Sverige från luften.

Efter Andra världskriget släppte myndigheterna på fotoförbudet och flera företag som statsade på

flygfoto startades. Bland andra Stockholms Aero, Aerobilder i Vetlanda och Skandinavisk Aero-tjänst.

Företaget Aero-Bilder i Enköping har bilder så gamla som från 1930-talet i sitt bildarkiv.

Stockholmsförorten Aspudden fotograferad av Oscar Bladh 1936. I bakgrunden ses Nobels krutfabrik i Vinterviken, i dag konsthall Södermalm med stambanans bro över Årstaviken.

FOTO: OSCAR BLADH/STOCKHOLMS STADSMUSEUM

Fotografier från luf

En bild från
1960-talet från
Undersåker
i Jämtland.

FOTO: SVENSKA
AERO-BILD

Efter andra världskriget rådde det ingen brist på plan och utbildade flygförare som kunde ta sig an uppgiften att flygfotografera.

– Vi har ett antal bilder från 1930 och 1940-talet i vårt arkiv men det var först under tidigt 1950-tal det tog ordentlig fart och vårt arkiv började att växa till över fem miljoner bilder som det är idag, säger Pereric Öberg.

Flygfotot i Sverige inriktades ganska tidigt på gods och gårdar runt om i landet. Ett antal företag startades som hyrde in piloter och flygplan för att fotografera av stora områden. Bilderna samlades ihop ombord på planet och lades i en behållare som släpptes ned till assistenter på marken som

snabbt kunde se till att de blev framkallade. Sedan tog man fram bilder som kringresande säljare fick i uppdrag att försöka sälja till gårds- och hemmansägare på olika håll. Efter beställningen var det ganska vanligt att bilderna handkolorerades.

Gott om plan efter kriget

Efter andra världskriget rådde det ingen brist på plan och utbildade flygförare som kunde ta sig an uppgiften att flygfotografera.

– Det negativ man samlade på sig då utgör en kulturhistorisk skatt i

dag. De visar hur gårdar och trakter såg ut för snart hundra år sedan, säger Pereric Öberg.

Bilderna som finns i arkiven i dag togs efter kartor där man delade in landet och noga märkte ut vilka områden som fotograferades. Men exakt kunskap om vilka gårdar som är på alla bilder finns inte eftersom koordinaterna inte sparades per gård.

– Det gör att man får matcha områden i arkiven med kartor och den kunskap vi och våra kunder har om den aktuella trakten säger Pereric Öberg.

ten historisk skatt

Pereric Öberg-sitter många timmar i helikopter och fotar halvt hängande utanför, även i nutid!

FOTO: SVENSKA AREO-BILD

Svenska Aero-Bilder grundades 1965 och har fram till idag haft tre olika privata ägare. I samband med att Pereric Öberg blev ny ägare 2003 flyttade också företaget från Farsta till Enköping.

Köpt upp arkiv

Under åren har företaget utvecklats i en positiv riktning och arkivet har kunnat utökas genom eget hårt arbete samt genom olika typer av förvärv. Numera finns flygfoton från: AB Stockholms Aero, Aerobilder i Vetlanda AB, Bromma Flygbild, Skandinavisk

AeroTjänst, AirColor, Svenskt Flygarkiv, Art On Trade, Drangnäs Flygbild och RL'S Flygbilder i Svenska Aero-bilders arkiv i Enköping.

I dag kan släktforskare och hembygdsintresserade beställa bilder från Svenska Aero-Bilder. Bilderna levereras som stora fotografier på fotopapper.

Bilderna går att göra mycket stora tack vare att flygfotografer alltid använt sig av stora negativ 45x60 mm - 60x90 mm stora (mellanformat). Det stora negativformatet är som gjort för att kunna

göra mycket stora förstoringar upp till 2,5x3 meter.

Bilder ut arkivet i Enköping är än så länge relativt kostsamma. Priset per bild startar på 5 500 kronor.

Tittar på digital leverans

Ännu går det dock inte att beställa bilder i digitalt format.

– Vi tittar på det. Men än så länge har vi inte hittat en bra lösning som gör att vi inte riskerar att alla våra bilder hamnar på Internet utan att vi får någon ersättning för dem, säger Pereric Öberg.

